

MESLEK MENSUPLARI VE ÖRGÜTLERİ İLE İLGİLİ İSTATİSTİKSEL VERİLER VE DEĞERLENDİRİLMESİ

GÜLLÜ TÜRKÖĞLÜ*

Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği, meslek kütüğü oluşturma çalışmalarını tamamlamış olup çalışma sonuçlarına yayınladığı Çalışma Raporlarında yer vermektedir. Meslek mensupları ve örgütleri ile ilgili son sayısal veriler 1996-1997 Çalışma Raporunda açıklanmıştır. Bu yazımızda söz konusu sayısal veriler açıklanıp değerlendirilmiştir.

1- Meslek Mensuplarının Toplam Sayısı ve Dağılımı

Uzun yıllar süren bir çalışma ve mücadele sonucunda 1989 yılında yürürlüğe giren 3568 sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Yasası bazı eksiklik ve yanlışlıklarına rağmen muhasebe mesleğini disiplin altına alması bakımından ülkemiz ekonomisi için son derece önemlidir. Muhasebe mesleği sekiz yılda büyük bir gelişme kaydetmiş ve meslek mensuplarının toplam sayısı 43.595'e ulaşmıştır. Bu sayının gruplar itibarıyla dağılımı şu şekildedir :

	<u>Sayı</u>	<u>Yüzde</u>
SM	25.059	57.5
SMMM	15.983	36.7
YMM	<u>2.553</u>	<u>5.8</u>
TOPLAM	43.595	100.00

Görüldüğü üzere meslek mensuplarında en büyük grup %57.5 oranı ile serbest muhasebecilerdir. Yeminli Mali Müşavirler ise 5.8 oranı ile en küçük grubu oluşturmaktadır.

2- Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları ve Meslek Mensuplarının Dağılımı

3568 sayılı meslek yasası odaların serbest muhasebeci mali müşavirler ve

(*) Vergi Denetmeni, Kamu Yönetimi Uzmanı

yeminli mali müşavirler odaları olarak ayrı ayrı kurulacağını hüküm altına almıştır. Böyle bir ayrımın anlamlı bir gerekçesi yoktur. (Aslında muhasebe mesleğinin üç ayrı sınıfa ayrılmış olması da doğru değildir.) Tüm meslek mensupları aynı örgüt çatısı altında toplanmalıdır.

Yeminli mali müşavirler odaları Ankara, İstanbul, İzmir, Adana, Bursa ve Eskişehir olmak üzere altı ilde kurulmuştur. Yeminli Mali Müşavirlerin odalara göre dağılımı şu şekildedir.

<u>İl</u>	<u>Sayı</u>	<u>Yüzde</u>
Adana	90	3.53
Ankara	829	32.47
Bursa	78	3.06
Eskişehir	44	1.72
İstanbul	1.240	48.57
İzmir	<u>272</u>	<u>10.65</u>
Toplam	2.553	100.00

Yeminli Mali Müşavirlerin %48.57'si İstanbul odasına kayıtlıdır. İstanbul'u %32.47 ile Ankara ve %10.65 ile İzmir izlemektedir. Bu dağılım illerin gelişmişlik düzeyi ile doğru orantılıdır.

Yukarıda belirtilen odalarda kayıtlı olan yeminli mali müşavirlerin 1.193'ü çalışanlar kütüğüne kayıtlıdır. Odalara kayıtlı 1.360 meslek mensubu ise yeminli mali müşavir olarak faaliyet göstermemektedir. Çalışanlar kütüğüne kayıtlı olan ve olmayanların odalara göre dağılımı aşağıdaki gibidir.

<u>İl</u>	<u>Olanlar</u>	<u>Olmayanlar</u>
Adana	58	32
Ankara	258	571
Bursa	34	44
Eskişehir	7	37
İstanbul	678	562
İzmir	<u>158</u>	<u>114</u>
Toplam	1.193	1.360

Çalışanlar kütüğünde kayıtlı olan meslek mensupları yeminli mali müşavirlerin %46.73'ünü, olmayanlar %53.27'sini oluşturmaktadır.

Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler odaları 68 ilde kurulmuştur. En fazla Serbest Muhasebeciye sahip beş il ve üye sayıları şöyledir:

<u>İl</u>	<u>Üye Sayısı</u>	<u>Yüzde</u>
İstanbul	6.842	27.30
Ankara	2.574	10.27
İzmir	1.745	6.96
Bursa	1.225	4.88
İçel	729	2.90

En fazla Serbest Muhasebeci Mali Müşavire sahip beş il ve üye sayıları ise şu şekildedir.

<u>İl</u>	<u>Üye Sayısı</u>	<u>Yüzde</u>
İstanbul	5.407	33.82
Ankara	2.587	16.18
İzmir	1.292	8.08
Bursa	668	4.17
Antalya	423	2.64

Serbest Muhasebeciler ve Ser-

best Muhasebeci Mali Müşavirlerin en fazla üyeye sahip oldukları illere bakıldığında, ilk dört ilin İstanbul, Ankara, İzmir ve Bursa olduğu görülmektedir.

Odalara kayıtlı olan SM ve SMMM'lerin çalışanlar ve çalışmayanlar olarak dağılımı şu şekildedir :

	<u>SM</u>
Çalışanlar	13.811 (%55.11)
Çalışmayanlar	<u>11.248 (%44.89)</u>
Toplam	25.059 (%100)
	<u>SMMM</u>
Çalışanlar	8.162 (%51.07)
Çalışmayanlar	<u>7.821 (%48.93)</u>
Toplam	15.983 (%100)

Meslek mensuplarında en fazla çalışan üyeye sahip grup serbest muhasebecilerdir. SM ve SMMM'lerin en fazla olduğu illere bakıldığında, bunların mükellef sayıları, gelişmişlik düzeyi ve toplam vergi gelirleri içerisindeki payları fazla olan iller olduğu görülmektedir.

3- Meslek Mensuplarının Cinsiyet İtibariyle Dağılımı

	<u>Kadın</u>	<u>Erkek</u>
SM	2.205 (%8.80)	22.854 (%91.20)
SMMM	902 (%5.64)	15.081 (%94.36)
YMM	<u>115 (%4.50)</u>	<u>2.438 (%95.50)</u>
Toplam	3.222 (%7.40)	40.373 (%92.60)

Toplam olarak meslek mensuplarının %7.4'ü kadınlardan, %92.6'sı erkeklerden oluşmaktadır. Kadın meslek mensubu oranının en

yüksek olduğu grup %8.8 oranı ile serbest muhasebecilerdir. Mesleki faaliyet büyük bir oranda erkekler tarafından gerçekleştirilmektedir.

4- Meslek Mensuplarının Eğitim Durumu

Meslek mensuplarının eğitim durumuna ilişkin bilgiler aşağıda olduğu gibidir :

	<u>SM</u>	<u>SMMM</u>	<u>YMM</u>
İlkokul	1.199	-	-
Ortaokul	1.876	-	-
Lise ve Dengi	10.511	-	-
Ön lisans	2.961	-	-
Lisans	8.272	15.428	1.959
Lisans Üstü	<u>103</u>	<u>485</u>	<u>594</u>
Toplam	24.922*	15.913*	2553

3568 sayılı yasada SM, SMMM ve YMM olabilmenin özel şartları ayrı ayrı belirlenmiştir. Ayrıca yasanın geçici maddelerinden yararlanarak ruhsat almış meslek mensupları da bulunmaktadır. Yukarıda yer verdiğimiz eğitim tablosu bu düzenlemelerin bir sonucudur. Genel olarak meslek mensuplarının eğitim durumu iyi bir düzeydedir.

5- Meslek Sınavları ve Staj Değerlendirme Yoklamaları

Meslek sınavlarına katılan aday sayısı ve kazananların sayısı şu şekildedir:

	<u>SMMM</u>	<u>YMM</u>
	<u>Yeterlik Sınavı</u>	<u>Yeterlik Sınavı</u>
Katılan Aday Sayısı	16.153	1.522
Kazananların Sayısı	2.921	209

* SM ve SMMM'lerin eğitim durumuna ilişkin bilgilerde eksiklik bulunmaktadır.

A, B ve C tipi staj değerlendirme yoklamaları sonuçları aşağıdaki gibidir:

<u>Sınav Türü</u>	<u>Katılanlar</u>	<u>Kazananlar</u>
A Grubu	3.793	1.639
B Grubu	3.321	1.434
C Grubu	4.858	1.894

Staj değerlendirme yoklamalarında başarı mesleki yeterlik sınavlarına oranla yüksek bir seviyededir. Ancak staj programlarında yapılacak iyileştirmeler başarı oranını daha yukarılara çıkaracaktır. Stajyerler staj yaptıkları yerlerde genellikle günlük işlerle uğraşmaktadırlar. Yanında staj yapılan meslek mensupları, stajyerlerin yetiştirmelerine gereken önemi vermemelidirler. Bu husus staj eğitiminde son derece önemlidir. Ayrıca meslek öncesi eğitimde de önemli eksiklikler mevcuttur.

SMMM ve YMM'lik mesleki yeterlik sınavlarında başarı oranı görüldüğü üzere düşük bir seviyededir. Sınav sorularının seçilmesinde daha dikkatli olunmalı, soruların uygulamaya yönelik olmasına önem verilmelidir. 4.10.1997 tarih ve 23130 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yeminli Mali Müşavirlik ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik Sınav Yönetmeliği sınav konularını yeniden belirlemiştir. Bu düzenleme ile meslek mensuplarını çok yakından ilgilendirmeyen bazı konuların sınav kapsamından çıkarıldığı görülmektedir. Sınav kapsamında muhasebe ve vergi hukuku konularının ağırlıklı olduğu görülmektedir. Bu düzenlemeler yerinde ve mesleki kaliteyi artırıcı niteliktedir.

Sınav sistemi objektif ve meslek mensuplarını belli bir kaliteye ulaştırmayı ve bu kaliteyi koruyarak arttırmayı amaçlayan bir yapıda olmalıdır.